

Vragen bij hoofdstuk 2: Groei en de aanloop naar de *Great Divergence*: economische ontwikkelingen

(KD)

- 1) Vat het model van Robert Malthus samen. Wat zijn de zwakke punten van zijn model? Welke nuttige inzichten levert het model op?
- 2) Welke factoren heeft Robert Malthus over het hoofd gezien, die ook invloed kunnen hebben op de relaties tussen bevolkingsverloop, de agrarische productie en de voedselprijzen?
- 3) a) Leg uit hoe, volgens marxist Robert Brenner, economische groei mogelijk is wanneer er een feodale structuur bestaat. b) In Engeland is er op het platteland vrijwel geen klassenstrijd geweest; hoe kan dat volgens Brenner worden verklaard?
- 4) Wat betekent commercialisering en welke indicatoren voor commercialisering worden in de tekst genoemd?
- 5) Voor handelaren kan de toename van het gebruik van geld en krediet handig zijn. Voor welke groep kan dit nadelen hebben?
- 6) In de vier modellen ('malthusiaans', 'marxistisch', 'smithiaans' en 'institutioneel') staan verschillende factoren centraal. Benoem de factoren voor elk model. a) Denk jij dat deze vier modellen naast elkaar kunnen bestaan? Motiveer je antwoord. b) Zou dit nuttig zijn? c) Bedenk welke kritiek de vier denkers op elkaar zouden hebben.
- 7) Nederland week enigszins af van het patroon in de meeste andere regio's van Europa. Voedselimport, commercialisering en verstedelijking bereikten relatief vroeg een hoog niveau. Leg uit welke bijzondere omstandigheden in Nederland dit mogelijk maakten.
- 8) Welke oorzaken noemt de auteur voor de stagnatie die aan het eind van de zeventiende eeuw intrad en tot omstreeks 1820 duurde?
- 9) De vakopleidingen voor het groeiende aantal ambachtslieden in Nederland waren ten dele ingebed in het gildenstelsel, dat in de Gouden Eeuw zijn grootste expansie beleefde. Waarom expandeerde het gildenstelsel juist in de Gouden Eeuw?
- 10) a) Wat wordt met *tweede* lijfeigenschap bedoeld? b) Waar kwam dit voor en waardoor kon het juist daar voorkomen?
- 11) a) Kwam slavernij voor in de 'kapitalistische wereldeconomie' zoals Immanuel Wallerstein die omschrijft? b) Verklaar waardoor de slavenhandel en de slavernij werden afgeschaft.
- 12) a) Zoek in de inleiding op wat Great Divergence betekent. b) Wat de timing en oorsprong van de Great Divergence betreft bestaan er onder historici twee stromingen. Vat de

argumenten van deze twee stromingen samen. c) Waarom is vergelijking van niveaus van reële lonen nuttig in deze discussie?

- 13) Welke veranderingen waardoor Engeland en de Republiek een voorsprong konden nemen, waren op zichzelf niet spectaculair maar hadden samen een aanzienlijk effect?
- 14) Wat zijn de argumenten van historici om aan te tonen dat de Industriële Revolutie niet zo plotseling en niet zo snel verliep als daarvoor aangenomen?
- 15) Waarom noemen historici de Industriële Revolutie toch een revolutie, ondanks dat ze erkennen dat de omwenteling niet zo plotseling begon en niet zo snel verliep als gedacht?
- 16) Leg uit wat de *enclosure* beweging is.
- 17) Welke argumenten geeft de auteur voor de voortrekkersrol van Groot-Brittannië?